

**Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ**

Με την 957/2021 απόφαση του Τετάρτου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδόθηκε επί της από 26.8.2020 αγωγής (Α.Β.Δ. 1283/2020) πολιτικών συνταξιούχων υπαγόμενων στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς του Δημοσίου (πρώην εκπαιδευτικού και πρώην ιατρών του ΕΣΥ), ήδη ενταχθέντων στον Ηλεκτρονικό Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ), υποβάλλονται προδικαστικά ερωτήματα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 162 του ν. 4700/2020, προκειμένου να κριθούν οριστικά τα εξής:

1. Εάν οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 10 περ. α του ν. 4024/2011 και 1 παρ. 1 του ν. 4051/2012, με τις οποίες επιβλήθηκαν διαδοχικές μειώσεις στις συντάξεις του Δημοσίου, αντίκεινται ή όχι προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες δικαίου και ειδικότερα α) προς τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 25 παρ. 1 και 4, 17 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ισότητας ενώπιον του νόμου και των δημοσίων βαρών και της αναλογικότητας, β) προς την απορρέουσα από τα άρθρα 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 104 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 25 παρ. 1 και 17 παρ. 1 του Συντάγματος, αρχή της εύλογης αναλογίας αποδοχών ενέργειας και συντάξεων όσων εντάσσονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών και γ) προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α..

2. α. Εάν, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 του ν. 4387/2016, ως βάση υπολογισμού των ήδη καταβαλλομένων συντάξεων κατά την 31.12.2014 νοούνται οι συντάξεις στο ύψος που ανέρχονταν κατά την ως άνω ημερομηνία, ήτοι μετά: i) την παρακράτηση υπέρ υγειονομικής περίθαλψης του άρθρου 1 του ν. 4334/2015, για την οποία γίνεται ρητή αναφορά στην οικεία διάταξη, ii) την παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων, κατ' άρθρα 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, η οποία εξακολούθησε να παρακρατείται από τις συντάξεις του Δημοσίου και υπό το καθεστώς του ν. 4387/2016, όπως συνάγεται από τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 4387/2016 και 27 του ν. 4585/2018 (Α' 216) [παρά το γεγονός ότι είχε κριθεί αντισυνταγματική με την 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, με εφεξής αποτελέσματα και για όσο διάστημα παρεκρατείτο προς κάλυψη των ελλειμμάτων των ΦΚΑ, αντισυνταγματικότητα που επιβεβαιώθηκε με την 504/2021 απόφαση της Ολομέλειας για το διάστημα από 12.5.2016 έως και 31.12.2018] και iii) τις περικοπές που επήλθαν με τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 10 α του ν.

4024/2011, 1 παρ. 1 του ν. 4051/2012 και τις υποπαραγράφους Β3 και Β4 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ανεξαρτήτως της συνταγματικότητάς τους ή μη, ή εάν η οικεία διάταξη του άρθρου 14 παρ. 2 του ν. 4387/2016, ερμηνευόμενη υπό το φως του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ και δη υπό το φως της αρχής του κράτους δικαίου, έχει την έννοια ότι παραπέμπει μόνον σε όσες από τις ως άνω διατάξεις είναι συνταγματικές, δηλαδή συνάδουν προς τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ως προς την προστασία των νομίμων περιουσιακών προσδοκιών των πολιτών, της ισότητας ενώπιον του νόμου και των δημοσίων βαρών και της αναλογικότητας, προς την απορρέουσα από τις διατάξεις των άρθρων 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 104 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ.1, 5 παρ.1, 25 παρ.1 και 17 του Συντάγματος, αρχής της εύλογης αναλογίας αποδοχών ενεργείας και συντάξεων του Δημοσίου και προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α. και

β. στην περίπτωση που γίνει δεκτή η πρώτη εκδοχή, δηλαδή στον βαθμό που η διάταξη του άρθρου 14 παρ. 2 του ν. 4387/2016 έχει την έννοια ότι ως βάση υπολογισμού των συντάξεων στις 31.12.2014 νοείται το αριθμητικό ύψος των συντάξεων, όπως αυτό προκύπτει μετά την εφαρμογή των ως άνω ρυθμίσεων των ν. 4024/2011, 4051/2013 και 4093/2012, ανεξαρτήτως του εάν κατά τον χρόνο θέσης τους σε ισχύ ήταν αντισυνταγματικές (όπως έχει κριθεί για την υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 με την 1277/2018 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου), εάν υπό την ισχύ του ν. 4387/2016, όπως το πλαίσιο αυτού αναδρομικά διευκρινίσθηκε με τις διατάξεις του ν. 4670/2020, ήτοι από την ενσωμάτωση των εν λόγω περικοπών στο νέο νομοθέτημα και εντεύθεν, το ύψος των συντάξεων με τον συνυπολογισμό των εν λόγω περικοπών είναι πλέον συμβατό με τις ανωτέρω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και αρχές, ως εκ του διαρθρωτικού χαρακτήρα των μεταβολών που επέφερε στο δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα, ή εάν και υπό την ισχύ του ν. 4387/2016 εξακολουθούν οι σχετικές περικοπές, εφόσον εξ αρχής αντέβαιναν στις ως άνω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και αρχές, να αντίκεινται σ' αυτές στον βαθμό που δεν έχουν αρθεί ούτε υπό το καθεστώς του ν. 4387/2016 οι λόγοι αντίθεσής τους στις εν λόγω διατάξεις και αρχές.

3. Εάν οι διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 4734/2020 και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσας ΚΥΑ Φ. 11321/37311/1610/13.10.2020, με τις οποίες προβλέφθηκε η καταβολή στους συνταξιούχους που εντάσσονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών των ποσών που αντιστοιχούν στην περικοπή της υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, σε μερική συμμόρφωση προς τις αποφάσεις 1277/2018 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου και τις 1-4/2018 αποφάσεις του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, επιδρούν επί των δικών που εκκρεμούσαν κατά τη θέση αυτών σε ισχύ, υπό το φως και των απορρευουσών από τα άρθρα 17 παρ. 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος

καθώς και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και 1 του (πρώτου) Προσθέτου Πρωτοκόλλου αυτής, αρχών της πλήρους, αποτελεσματικής και ταχείας δικαστικής προστασίας επί των γεγενημένων περιουσιακών απαιτήσεων, ήτοι εάν α) πρέπει στο πλαίσιο της εξέτασης της ουσιαστικής βασιμότητας των εκκρεμών αγωγών να διαγνωσθεί η έκταση της ικανοποίησης διά καταβολής των σχετικών αξιώσεων, β) εάν η καταβολή επιδρά κατά οποιονδήποτε τρόπο στο σκέλος των τόκων επιδικίας και γ) στον βαθμό που σε ό,τι αφορά στις εκκρεμείς δίκες δεν θίγονται οι αξιώσεις που υπερβαίνουν τα καταβαλλόμενα ποσά, εάν τυχόν κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί καταβολής επιδρά σε απαιτήσεις απορρέουσες από το σύνολο των επιβληθεισών με τον ν. 4093/2012 μειώσεων που δεν είχαν επιδιωχθεί δικαστικά μέχρι τη θέση σε ισχύ του ν. 4734/2020.

Εισάγουμε την ως άνω αγωγή, κατά τα παραπεμπόμενα με αυτήν προδικαστικά ερωτήματα στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 162 του ν. 4700/2020.

Ορίζουμε δικάσιμο την 30η Ιουνίου 2021, ημέρα Τετάρτη και ώρα 10 π.μ..

Παραγγέλλουμε τη δημοσίευση της πράξης αυτής στις ημερήσιες εφημερίδες «Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» και «ΤΑ ΝΕΑ» και την ανάρτησή της στην ιστοσελίδα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Η παρούσα πράξη συνεπάγεται την αναστολή εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων, στις οποίες τίθεται το ίδιο ζήτημα.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Κοινοποίηση:

- 1) κ. Γενική Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο
- 2) Τέταρτο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου

ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 162 ΤΟΥ ν. 4700/2020

-----0-----

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΤΗΣ 957/2021 ΑΠΟΦΑΣΗΣ

ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

(πρώην εκπαιδευτικός και πρώην ιατροί του ΕΣΥ)

«Για τους λόγους αυτούς

Παραπέμπει την αγωγή κατά το μέρος που αφορά την τρίτη ενάγουσα, κατά το σκέλος εκείνο το οποίο ζητεί την αποκατάσταση της

ζημίας, άλλως την απόδοση της παράνομης ωφέλειας, από τη θεσμοθέτηση και εφαρμογή περικοπών, με βάση τις διατάξεις των νόμων 3863/2010, 4051/2012 και 4093/2012, επί της κατά μεταβίβαση σύνταξης της από το πρώην ΤΣΜΕΔΕ, στο Διοικητικό Πρωτοδικείο Αθηνών.

Αναστέλλει την εκδίκαση της αγωγής κατά το μέρος που αφορά την αναγνώριση της υποχρέωσης του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει τα ποσά της ΕΑΣ που παρακρατήθηκαν από τις κύριες συντάξεις των εναγόντων, κατ' εφαρμογή των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως διαδοχικώς ίσχυσαν, καθώς και τα ποσά των περικοπών των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα και επιδόματος αδείας, κατ' εφαρμογή της υποπαραγράφου Β.4 της παραγράφου Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, σύμφωνα με τα ειδικότερα εκτιθέμενα στο σκεπτικό.

Παραπέμπει στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου τα εξής προδικαστικά ερωτήματα: 1. Εάν οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 10 περ. α του ν. 4024/2011 και 1 παρ. 1 του ν. 4051/2012, με τις οποίες επιβλήθηκαν διαδοχικές μειώσεις στις συντάξεις του Δημοσίου, αντίκεινται ή όχι προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες δικαίου και ειδικότερα α) προς τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 25 παρ. 1 και 4, 17 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας, της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, της ισότητας ενώπιον του νόμου και των δημοσίων βαρών και της αναλογικότητας, β) προς την απορρέουσα από τα άρθρα 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 104 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1, 25 παρ. 1 και 17 παρ. 1 του Συντάγματος, αρχή της εύλογης αναλογίας αποδοχών ενέργειας και συντάξεων όσων εντάσσονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών και γ) προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ.

2.α) Εάν σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 14 του ν. 4387/2016 ως βάση υπολογισμού των ήδη καταβαλλομένων συντάξεων κατά την 31.12.2014 νοούνται οι συντάξεις, στο ύψος που ανέρχονταν κατά την ως άνω ημερομηνία, ήτοι μετά: i) την παρακράτηση υπέρ υγειονομικής περίθαλψης του άρθρου 1 του ν. 4334/2015, για την οποία γίνεται ρητή αναφορά στην οικεία διάταξη, ii) την παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων, κατ' άρθρα 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, η οποία εξακολούθησε να παρακρατείται από τις συντάξεις του Δημοσίου και υπό το καθεστώς του ν. 4387/2016, όπως συνάγεται από τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 4387/2016 και 27 του ν. 4585/2018 (Α' 216) [παρά το γεγονός ότι είχε κριθεί αντισυνταγματική με την 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, με εφεξής αποτελέσματα και για όσο διάστημα παρεκρατείτο προς κάλυψη των ελλειμμάτων των ΦΚΑ, αντισυνταγματικότητα που επιβεβαιώθηκε με την 504/2021 απόφαση της Ολομέλειας για το διάστημα από 12.5.2016 έως και 31.12.2018] και iii) τις περικοπές που επήλθαν με τις διατάξεις των άρθρων 1 παρ. 10 α του ν. 4024/2011, 1 παρ. 1 του ν. 4051/2013 και τις υποπαρ. Β3 και Β4 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, ανεξαρτήτως της συνταγματικότητάς τους ή μη, ή εάν η οικεία διάταξη του άρθρου 14 παρ. 2 του ν. 4387/2016,

ερμηνευόμενη υπό το φως του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ και δη υπό το φως της αρχής του κράτους δικαίου, έχει την έννοια ότι παραπέμπει μόνον σε όσες από τις ως άνω διατάξεις είναι συνταγματικές, δηλαδή συνάδουν προς τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης ως προς την προστασία των νομίμων περιουσιακών προσδοκιών των πολιτών, της ισότητας ενώπιον του νόμου και των δημοσίων βαρών και της αναλογικότητας, προς την απορρέουσα από τις διατάξεις των άρθρων 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 104 του Συντάγματος, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ.1, 5 παρ.1, 25 παρ.1 και 17 του Συντάγματος, αρχής της εύλογης αναλογίας αποδοχών ενεργείας και συντάξεων του Δημοσίου και προς τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και

β) στην περίπτωση που γίνει δεκτή η πρώτη εκδοχή, δηλαδή στον βαθμό που η διάταξη του 14 παρ. 2 του ν. 4387/2016 έχει την έννοια ότι ως βάση υπολογισμού των συντάξεων στις 31.12.2014 νοείται το αριθμητικό ύψος των συντάξεων, όπως αυτό προκύπτει μετά την εφαρμογή των ως άνω ρυθμίσεων των ν. 4024/2011, 4051/2012 και 4093/2012, ανεξαρτήτως του εάν κατά τον χρόνο θέσης τους σε ισχύ ήταν αντισυνταγματικές (όπως έχει κριθεί για την υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 με την 1277/2018 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου), εάν υπό την ισχύ του ν. 4387/2016, όπως το πλαίσιο αυτού αναδρομικά διευκρινίσθηκε με τις διατάξεις του ν. 4670/2020, ήτοι από την ενσωμάτωση των εν λόγω περικοπών στο νέο νομοθέτημα και εντεύθεν, το ύψος των συντάξεων με τον συνυπολογισμό των εν λόγω περικοπών είναι πλέον συμβατό με τις ανωτέρω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και αρχές, ως εκ του διαρθρωτικού χαρακτήρα των μεταβολών που επέφερε στο δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα, ή εάν και υπό την ισχύ του ν. 4387/2016 εξακολουθούν οι σχετικές περικοπές, εφόσον εξ αρχής αντέβαιναν στις ως άνω υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και αρχές, να αντίκεινται σ' αυτές στον βαθμό που δεν έχουν αρθεί ούτε υπό το καθεστώς του ν. 4387/2016 οι λόγοι αντίθεσής τους στις εν λόγω διατάξεις και αρχές.

3. Εάν οι διατάξεις του άρθρου 33 του ν. 4734/2020 και της κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδοθείσας ΚΥΑ Φ. 11321/37311/1610/13.10.2020, με τις οποίες προβλέφθηκε η καταβολή στους συνταξιούχους που εντάσσονται στο ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών των ποσών που αντιστοιχούν στην περικοπή της υποπαρ. Β3 της παρ. Β του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, σε μερική συμμόρφωση προς τις αποφάσεις 1277/2018 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου και τις 1-4/2018 αποφάσεις του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, επιδρούν επί των δικών που εκκρεμούσαν κατά τη θέση αυτών σε ισχύ, υπό το φως και των απορρευουσών από τα άρθρα 17 παρ 1 και 20 παρ. 1 του Συντάγματος καθώς και 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ και 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου αυτής, αρχών της πλήρους, αποτελεσματικής και ταχείας δικαστικής προστασίας επί των γεγενημένων περιουσιακών απαιτήσεων, ήτοι εάν α) πρέπει στο πλαίσιο της εξέτασης της ουσιαστικής βασιμότητας των εκκρεμών αγωγών

να διαγνωσθεί η έκταση της ικανοποίησης διά καταβολής των σχετικών αξιώσεων, β) εάν η καταβολή επιδρά κατά οποιονδήποτε τρόπο στο σκέλος των τόκων επιδικίας και γ) στον βαθμό που σε ό,τι αφορά στις εκκρεμείς δίκες δεν τίγονται οι αξιώσεις που υπερβαίνουν τα καταβαλλόμενα ποσά, εάν τυχόν κρίση του δικαστηρίου της ουσίας περί καταβολής επιδρά σε απαιτήσεις απορρέουσες από το σύνολο των επιβληθεισών με τον ν. 4093/2012 μειώσεων που δεν είχαν επιδιωχθεί δικαστικά μέχρι τη θέση σε ισχύ του ν. 4734/2020.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα στις 6 Μαΐου 2021.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΣΠΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση, στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 10 Ιουνίου 2021.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΑ ΦΡΑΓΚΟΠΑΝΑΓΟΥ»